

1300 години БЪЛГАРИЯ

ПЛИСКА

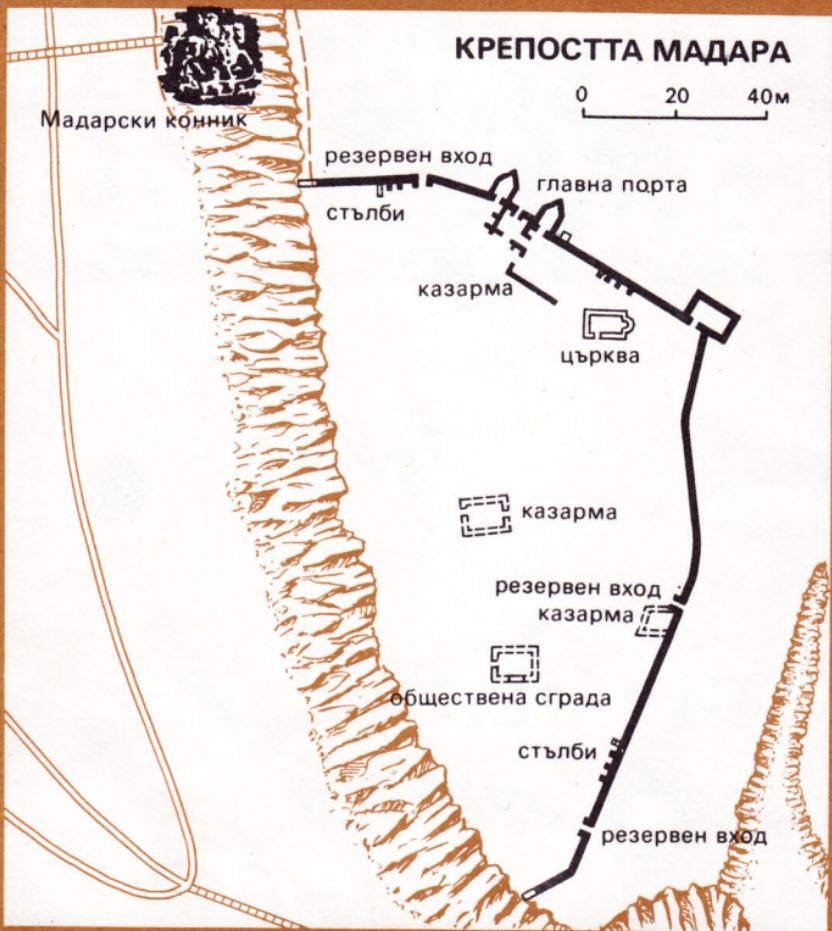
ШУМЕН

МАДАРА

ВЕЛИКИ ПРЕСЛАВ

МАДАРА

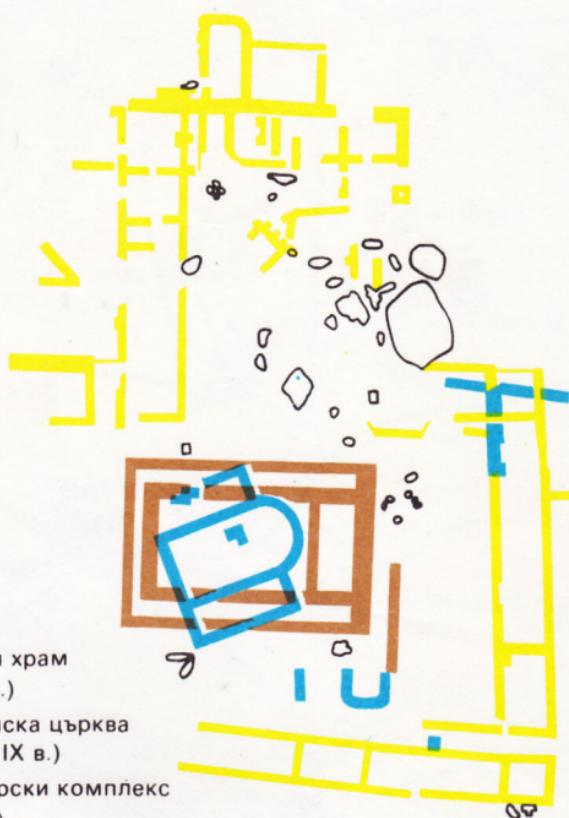
МАДАРА

Историко-археологическият резерват „Мадара“ се намира на 16 км източно от град Шумен. Разположен е в скалистите и живописни склонове на Мадарското плато. Районът е гъсто населен със стариини от много епохи, с останки от различни култури и със следи от всички племена и народи, живяли или само минали оттук.

Наименованието Мадара на гръцки значи „плешив“, „гол“, „незалесен“, каквото впечатление са правели скалите отдалече. В пещерите, в подножието на скалите, е съществувало селище от каменномедната епоха (3500 г. пр.н.е.). От т.нр. Малка пещера произхождат много керамични, костени и кремъчни предмети, илюстриращи живота на обитателите ѝ. Открито праисторическо селище от същото време е имало покрай Мадарския поток. За живота от тракийската епоха IV—I в. пр.н.е. свидетелствуват надгробните могили на платото и разнообразните находки, свързани с бита на населението, живяло тук. В Голямата пещера, при постоянно течащата вода, се е намирало тракийско светилище на трите нимфи, покровителки на изворите и дарителки на здраве.

Богато е и късноантичното наследство (I—V в.). Под скалите, в равнината, е била разположена обширна постройка — **VILLA RUSTICA** (земеделска вила), с план на гръцка антична къща. Около последната се развило цяло селище с голяма обществена

СРЕДНОВЕКОВЕН АРХИТЕКТУРЕН КОМПЛЕКС

на баня, раннохристиянска църква, гражданска и стопански постройки и пр.

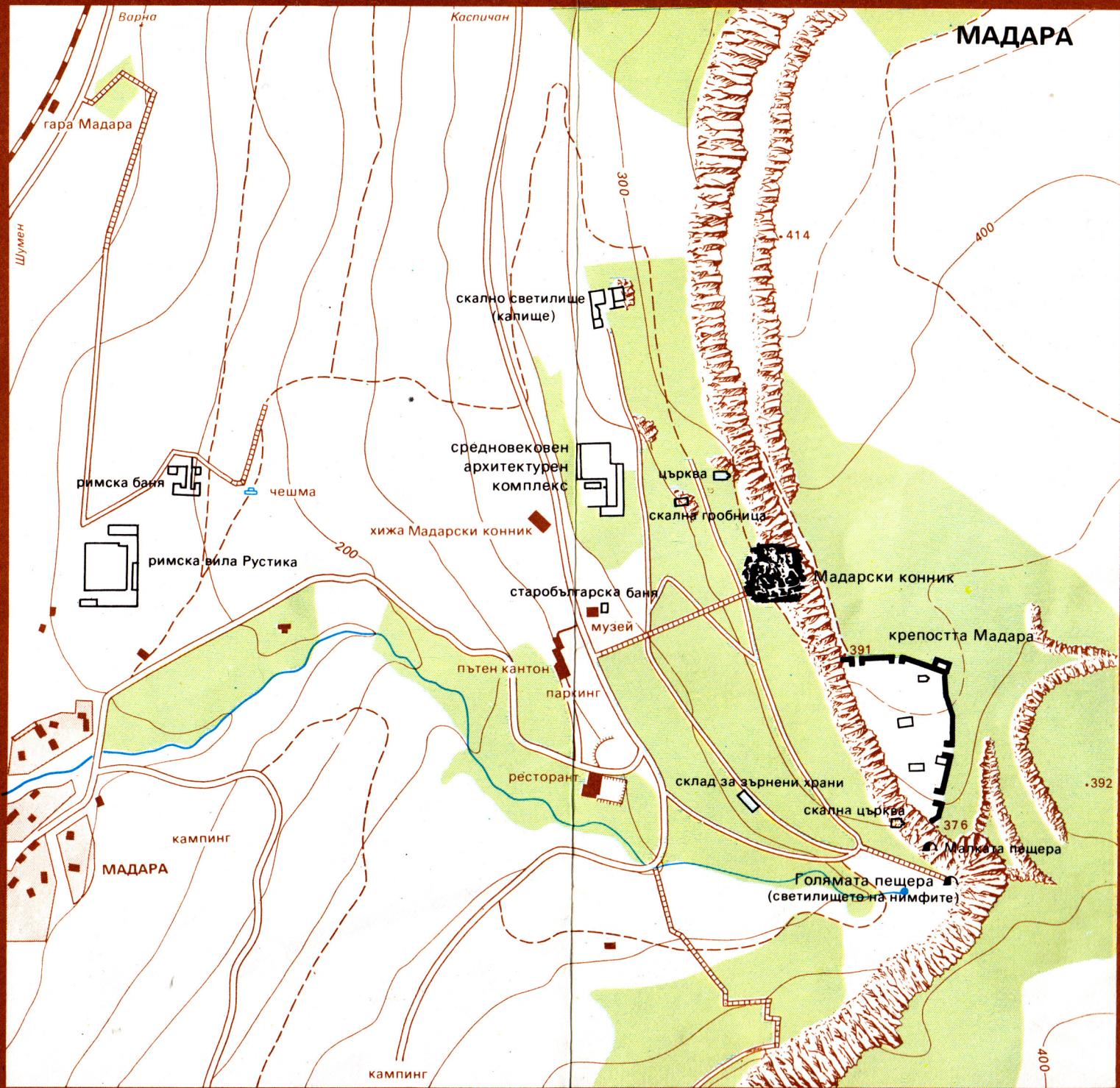
Много живописна, величествена и наситена със старини от всички епохи, е голямата пещера-навес, защитена с три каменни стени.

Люляковата пътека извежда посетителите на площадката в подножието на гладките стени, върху които на 23 м височина е издълбан скалният релеф на Мадарския конник. С него Мадара стана известна не само у нас, но и далеч зад пределите на страната. Релефът представлява конник в ход на дясно в почти естествена големина, промушил с копието си лежащия пред краката на коня лъв. Зад конника тича куче.

Последните проучвания през 1954 г. показваха, че релефът представлява триумфална сцена, символизираща победата на българския владетел и голямата мощ на младата българска държава. Още в зората на своето основаване тя е играла важна роля в международния живот и с нейните действия и желания трябвало да се съобразява гордата и непобедима дотогава Византия. Промушеният лъв, най-силното от животните, символизира омаломощения и победен враг, какъвто тогава е била за България Византийската империя.

Чий владетелски образ е представен чрез конника? Най-вероятно хан Тервел, може би Крум или великият строител Омуртаг. Подобен релеф би бил естествен завършек на една голяма, интензивна строителна дейност. Доказа се също, че конникът е

МАДАРА

Мадарският конник

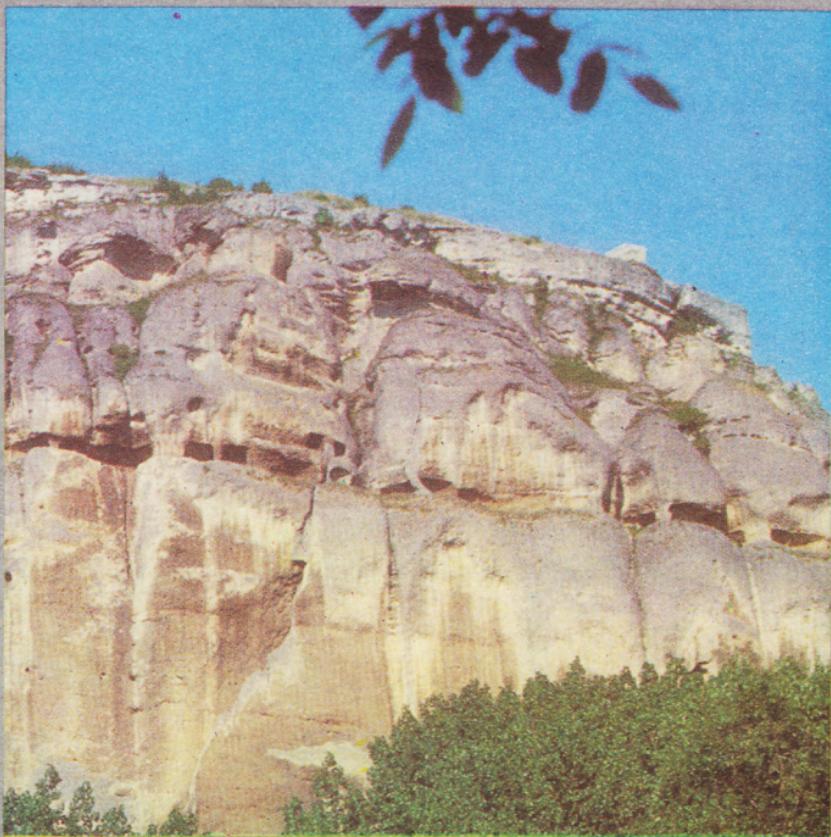
образец на средновековното българско изкуство.

Около релефа са вдълбани надписи, които се отнасят към няколко епохи. Първият от дясно увековечава събитията, станали по времето на управлението на хан Тервел (701 – 717 г.) и Византийския император Юстиниян. В него за първи път в български източник се чете името „българи“. Говори се за момента, когато хан Тервел помогнал на византийския император да възвърне престола си. Споменати са също „чичовците“ на Тервел, заселили се в земите около Солун. Това е първият писмен домашен източник за връзките между мизийските и македонските българи. Вторият надпис е от времето на хан Кормисош – около 756 г., а долу в дясното – от хан Омуртаг (814 – 831 г.). И в двата надписа се споменават събития, станали между България и Византия, за договори, за злато и пр.

Мадарските надписи представляват част от старобългарския каменен архив, от най-ранния период на българската държава и показват както високото ниво на културния уровень на владетелите, така също и чувството за голямата им отговорност като държавни ръководители пред идните поколения.

По време на ранното средновековие Мадара е бил най-важният култов център на държавата както за езичниците българи, така и след покръстването за целия български народ.

На терасата, северно от Конника, е разположен внушителен комплекс от култови старобългарски постройки. Той започва с развалините на голяма сграда, с план на вписани правоъгълници, подобни на прабългарските езически капища в Плиска. Същинското светилище е било вероятно вътрешното помещение, около което са разположени коридорите. Над останките на този езически храм минават основи на голяма едноапсидна, трикорабна базилика, датираща от втората половина на IX в.

Скални килии

свързана с покръстването на българите. В близост са развити сградите на обширен манастир. По-късно, във времето на зреция феодализъм, през XII—XIV в., Мадара продължава традицията от дълбоката древност да бъде култово средище. В скалите над манастирските сгради се виждат вдълбани в три реда над 150 килии, църкви и гробници. Тук бил разположен един от най-големите скални манастири, обитавани от монаси аскети, почитатели на различни ереси, появили се като форма на протест срещу тогавашния църковен и юветски феодален строй.

До археологическия резерват „Мадара“ води удобен асфалтиран път София—Варна с отклонение при с. Мътница. От Варна се пътува по панорамния път, който се отбива от гр. Каспичан

автомобилни пътища

почвен път

пътека

железен път с
гара (спирка)

автогара

хотел, мотел

кампинг, хижа

ресторант извън населено
място

бензиностанция

автосервиз

музей, художествена галерия

археологичен паметник

исторически паметник

крепостна стена, земен вал

КАБ – ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ ПО ГЕОДЕЗИЯ, КАРТОГРАФИЯ И КАДАСТЪР

Проектиране и печат:

КИПП ПО КАРТОГРАФИЯ

Отг. редактор: инж. Л. Докторов

Техн. редактор: инж. Я. Левтерова

Консултант и автор на текста: ст.н.с. В. Антонова

Корица: Пл. Гиргинов

Тираж 35 000

Цена 0.40 лв.

© КИПП по картография, София 1981